

Kommentarer till beräkningarna av tredje kvartalet 2018

Innehåll	
BNP-utvecklingen	3
Hur påverkar skogsbränder och torka BNP?	6
Hushållskonsumtionen.....	8
Offentlig konsumtion	10
Investeringar	12
Lagerinvesteringar	14
Utrikeshandel	16
Näringslivets produktion	18
Arbetsmarknad och produktivitet	20
Inkomster och sparande.....	22
Avstämning	27
Revideringar	30

BNP-utvecklingen

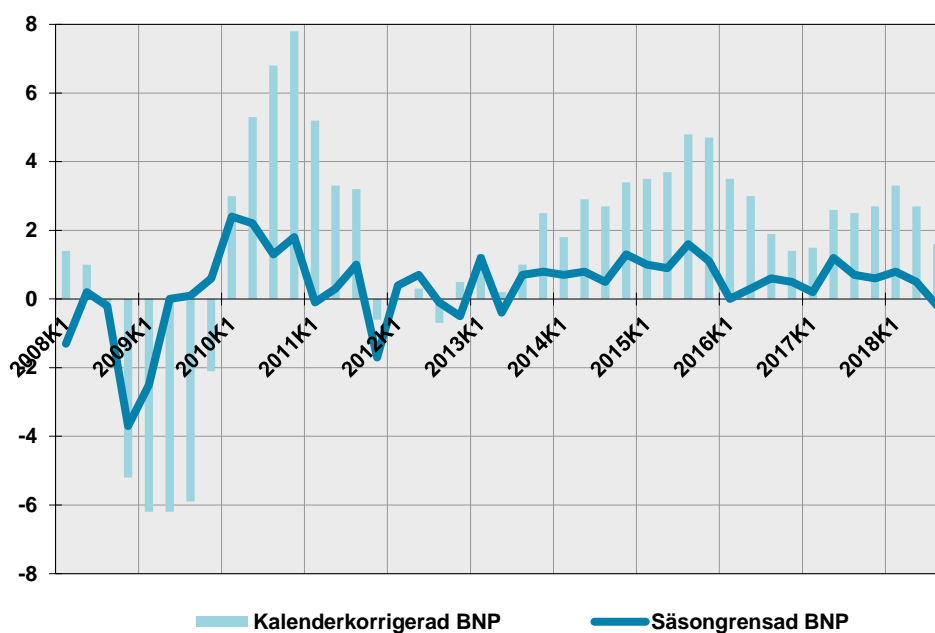
Hushållskonsumtion och lager sänkte BNP-tillväxten

Sveriges BNP minskade tredje kvartalet. Det var första kvartalet BNP krympte sedan andra kvartalet 2013. Hushållskonsumtion och lagerinvesteringar bidrog till nedgången.

Sveriges BNP sjönk med 0,2 procent tredje kvartalet, säsongrensad och jämfört med kvartalet innan. Det kan jämföras med den genomsnittliga tillväxten de senaste tio åren på 0,4 procent. Mätt i kalenderkorrigerade tal och jämfört med tredje kvartalet i fjol var uppgången 1,6 procent.

BNP-utvecklingen för andra kvartalet har reviderats ned jämfört med föregående publicering i säsongrensade termer. Utvecklingen för andra kvartalet 2018 uppgår nu till 0,5 procent jämfört med första kvartalet.

BNP, procentuell förändring, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan respektive kalenderkorrigerad och jämförd med motsvarande kvartal året innan.

Viss avmattning i EU-länderna

BNP-tillväxten i såväl euroländerna (EA19) som EU-länderna (EU28) ökade och uppgick till 0,2 respektive 0,3 procent tredje kvartalet, säsongrensad, enligt preliminära data. Tillväxten andra kvartalet lämnades oreviderad för euroländerna på 0,4 procent. För EU-länderna reviderades BNP upp andra kvartalet med 0,1 procentenheter och uppgick till 0,5 procent. BNP-tillväxten har växlat ned de senaste kvartalen om man jämför med utvecklingen under 2017. Den tyska ekonomin sjönk med 0,2 procent efter att ha ökat med 0,5 procent kvartalet innan. I Frankrike steg BNP med 0,4 procent medan den var oförändrad i Italien. Italien och Tyskland har bidragit till inbromsningen under inledningen av 2018. I Spanien var utvecklingen fortsatt högre än EU-snittet med en ökning på 0,6 procent.

Transporter sänkte hushållskonsumtionen

Hushållskonsumtionen sjönk med 1,0 procent tredje kvartalet, säsongrensat och jämfört med andra kvartalet. Det är den svagaste utvecklingen sen fjärde kvartalet 2008 och ligger klart lägre än genomsnittet de senaste 10 åren på 0,4 procent. Hushållskonsumtionen drog ned den totala BNP-utvecklingen med 0,5 procentenheter. Det var i huvudsak konsumtion av transporter som minskade efter de nya skattereglerna för personbilar och lätta lastbilar, bonus/malus, som trädde i kraft 1 juli. Transporterna minskade med 10,1 procent och bidrog med -1,4 procentenheter till nedgången för hushållskonsumtionen. Andra kvartalet 2018 växte däremot transporterna starkt. Dessutom minskade bland annat konsumtion av kläder och skor samt hotell- och restaurangtjänster. Bostäder som är det enskilt största konsumtionsändamålet ökade dock med 1,2 procent.

Den offentliga konsumtionen var oförändrad. Primärkommunernas och landstingens konsumtion minskade medan den statliga konsumtionen ökade.

Fasta bruttoinvesteringar ökade med 0,8 procent. Immateriella investeringar och övriga maskiner och inventarier bidrog till uppgången. Bostadsinvesteringarna höll tillbaka utvecklingen och minskade med 2,6 procent.

Lagerinvesteringarna drog ned BNP-utvecklingen med 0,4 procentenheter. Industri och handel stod för större delen av lagerneddragningen.

Tjänsteexporten höjde exportnettot

Exporten steg med 0,3 procent och bidrog med 0,1 procentenheter till BNP-tillväxten. Under årets andra kvartal visade exporten en uppgång på 0,2 procent. Återhämtningen förklaras av en starkare utveckling inom tjänsteexporten som ökade med 2,0 procent tredje kvartalet. Export av uthyrning- och leasingtjänster steg förhållandevis mycket. Exporten av varor höll tillbaka utvecklingen och minskade med 0,5 procent.

Importen minskade för första gången sedan tredje kvartalet 2016. Tredje kvartalet var minskningen 0,6 procent vilket drog upp BNP-tillväxten med 0,3 procentenheter. Precis som för exporten är utvecklingen stark för tjänstehandeln och svag för varuhandeln. Tjänsteimporten steg med 0,9 procent medan varuimporten minskade med 1,2 procent. Importen av investeringsvaror bidrog till nedgången för den totala importen. Sammantaget bidrog exportnettot till den säsongrensade BNP-utvecklingen med 0,4 procentenheter.

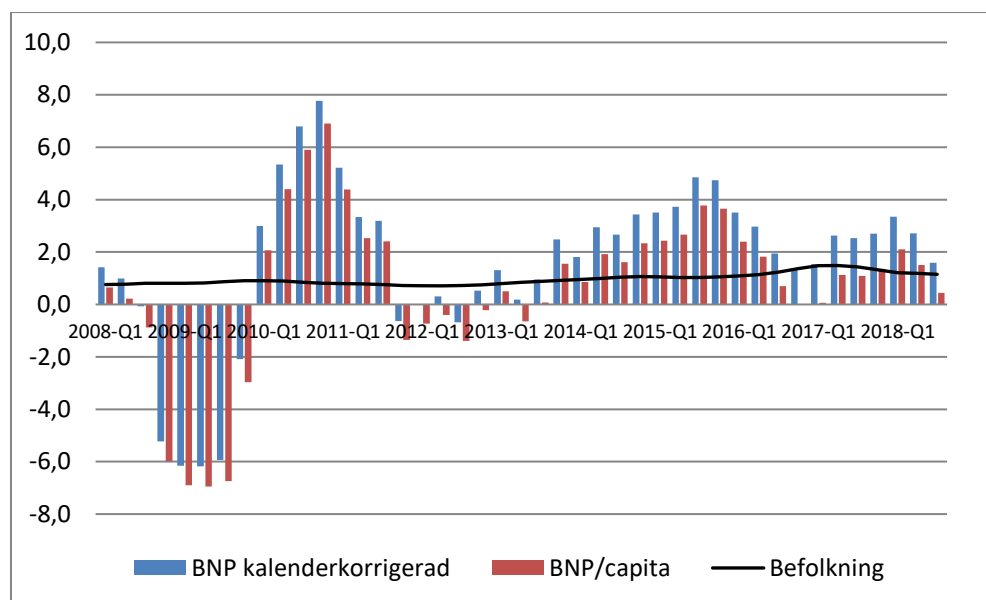
Näringslivets produktion sjönk med 0,2 procent. Tjänsteproduktionen fortsatte att utvecklas starkt och ökade 0,3 procent under kvartalet. Det var främst information och kommunikation samt juridiska och ekonomiska tjänster som bidrog till uppgången. Varuproduktionen sjönk med 1,1 procent. Antalet arbetade timmar i näringslivet ökade med 0,3 procent. Arbetsproduktiviteten i näringslivet uppgick till -0,4 procent.

Bidrag till säsongrensad BNP-utveckling, procentenheter.

	2017Kv2	2017Kv3	2017Kv4	2018Kv1	2018Kv2	2018Kv3
Hushållens konsumtion	0,1	0,5	0,3	0,1	0,3	-0,5
Off konsumtion	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Fasta bruttoinvesteringar	0,5	0,9	-0,3	0,9	-0,2	0,2
Lagerinvesteringar	0,2	0,1	-0,1	0,1	0,4	-0,4
Export	1,1	-0,1	1,0	-0,1	0,1	0,1
Import	-0,8	-0,8	-0,3	-0,2	-0,1	0,3
Exportnetto	0,3	-0,9	0,7	-0,3	0,0	0,4
BNP	1,2	0,7	0,6	0,8	0,5	-0,2

Dämpad BNP-tillväxt per capita

Befolkningstillväxten har successivt ökat sedan slutet av 1990-talet. De senaste fem kvartalen har den dock dämpats något. BNP per capita steg med svaga 0,4 procent tredje kvartalet jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Genomsnittet de senaste tio åren uppgår till 0,7 procent. Kalenderkorrigerad BNP ökade med 1,6 procent i årstakt samtidigt som befolkningen ökade med 1,1 procent. Andra kvartalet ökade BNP per capita med 1,5 procent.

Procentuell ökning i volym för kalenderkorrigerad BNP och BNP per capita

Hur påverkar skogsbränder och torka BNP?

Sommaren 2018 var ovanligt varm och torr med skogsbränder och torka som följd. När det sker exceptionella händelser och naturkatastrofer, som sommaren 2018, den stora skogsbranden i Västmanland 2014 och stormen Gudrun år 2005, görs en bedömning av händelsens inverkan på svensk ekonomi. BNP, som mäter den ekonomiska aktiviteten i ekonomin, påverkas på olika sätt av skogsbränder och torka. Produktionen av kött, spannmål och andra jordbruksprodukter påverkas negativt genom lägre skördar och att lagret av slaktdjur minskar. Torkan påverkar även vattenmagasinen för elproduktion vilket leder till högre kostnader när andra energislag används istället för vattenkraft. För skogens del är det främst tillväxten av de brända träden som faller bort.

Innan beslut fattas om att korrigera BNP för sådana händelser görs en bedömning av omfattningen och i vilken mån den kan rymmas inom den måtosäkerhet som finns i uppskattningen av BNP:s volymförändring. Bedömningen av skogsbränderna och torkan 2018 är att de i allt väsentligt har en liten inverkan på BNP i volymtermer, även om vissa hushåll och samhällen drabbades hårt.

Redovisningen i NR bestäms även av om händelsen betraktas som en naturkatastrof eller kan ses som en del av de normala risker som ekonomin omfattas av. För naturkatastrofer gäller att den förstörda skogen påverkar nationalförmögenheten men inte BNP, detta eftersom den uppkomna lagerförändringen av växande skog inte är följd av ekonomiska beslut. Men, man ska komma ihåg att spontana skogsbränder förekommer varje år och föranleder inte någon korrigering av BNP. År 2018 blev omfattningen däremot ovanligt stor på grund av den utbredda torkan som också drabbade jordbruket. De drabbade verksamheterna utgör dock, med undantag för elbranschen, en liten andel av den totala aktiviteten i ekonomin. Helårsvärdet 2016 för jordbruksbranschens andel av BNP är ca 0,3 procent och motsvarande för lagerförändringen av växande skog är också cirka 0,3 procent av BNP. Elbranschens bidrag motsvarar ca 2,2 procent av BNP. Om 2018 följs av flera år med torka kan det däremot finns anledning att omvärdera denna bedömning. Vad som kan ske är förändringar i olika priser till exempel på spannmål och kött till följd av minskad respektive ökad tillgång. Dessa effekter påverkar BNP i volym endast om prisinformationen är mer osäker än normalt, vilket för närvarande inte bedöms vara fallet.

Det statistiska underlag som används för sammanställningen av BNP visar på kraftigt minskad produktion av vegetabilier inom jordbruket. Siffrorna över animalieproduktionen uppvisar däremot inga dramatiska förändringar. När det gäller lagret av slaktdjur finns det heller ingen anledning till korrigering då effekten är högst osäker och en lagerminskning till största delen motsvaras av en ökad animalieproduktion. För skogsbruket är den preliminära bedömningen att de av bränderna förstörda virkesförråden ska redovisas som katastrofförlust och därmed inte påverka BNP genom lagerförändring. Tillväxten på de förstörda träden är marginell och ryms inom den osäkerhet som finns i den preliminära skattningen av den totala skogstillväxten. Den enda explicita korrigering som gjorts vid uppskattningen av BNP för det 3:e kvartalet 2018 avser insatsförbrukningen i elbranschen. För denna variabel saknas kvartalsdata och normalt används det senaste årsvärdet för insatsernas andel av produktionsvärdet. Men då en förskjutning skett från, framför allt, el producerad med vattenkraft till el producerad med kärnkraft har insatsförbrukningen justerats upp och därmed har

bidraget till BNP sänkts något. Denna korrigering påverkar BNP-utvecklingen marginellt, eller uttryckt i värde, mindre än 0,02 procent.

Hushållskonsumtionen

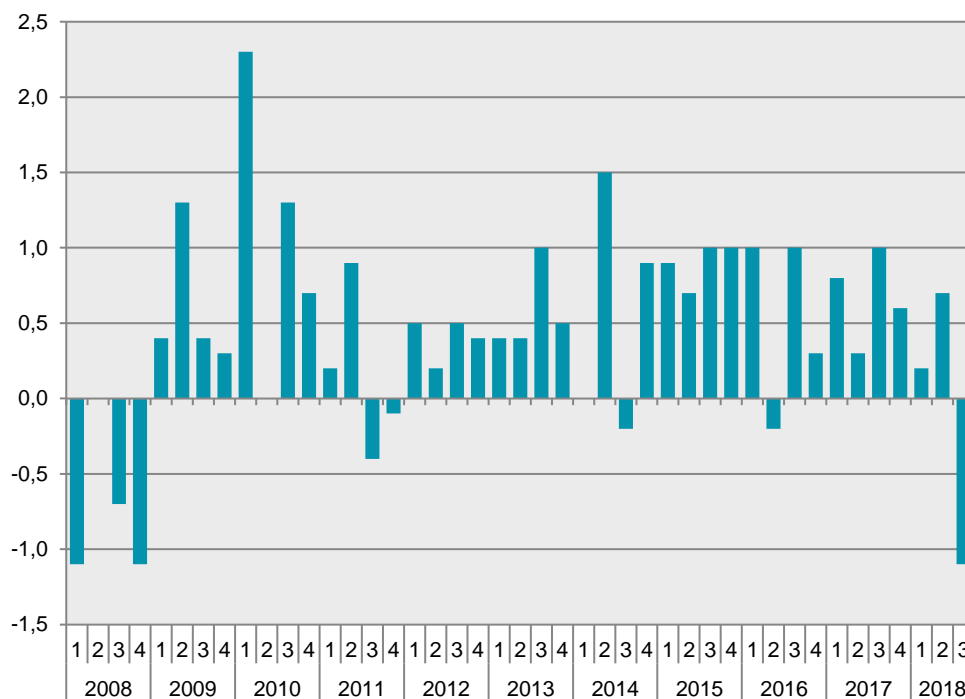
Transporter tyngde hushållskonsumtionen¹

Hushållskonsumtionen minskade tredje kvartalet. Det var främst utgifter för transporter som låg bakom nedgången.

Hushållens konsumtion krympte med 1,1 procent tredje kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det är den största minskningen sedan fjärde kvartalet 2008 och betydligt svagare än den genomsnittliga tillväxten de senaste tio åren på 0,5 procent.

Hushållskonsumtionen drog ner BNP-tillväxten med 0,5 procentenheter. Det är framför allt utgifterna för transporter som leder till den kraftiga nedgången. Transportutgifter minskade med 10,1 procent efter ett starkt andra kvartal där utgifterna växte 5,9 procent. Transportutgifterna drog ner hushållskonsumtionen med 1,4 procentenheter.

De egentliga hushållens konsumtionsutgifter totalt, volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

Utgifterna för bostäder ökade däremot med 1,2 procent tredje kvartalet. Bostäder är det största ändamålet och denna uppgång drog upp hushållskonsumtionsutvecklingen med 0,3 procentenheter.

Livsmedelskonsumtionen ökade med 0,6 och bidrog med 0,1 procentenheter till den totala hushållskonsumtionen. Konsumtionen av alkohol var oförändrad jämfört med andra kvartalet.

Utgifterna för kommunikation ökade med 2,0 procent och för fritid och underhåll spenderade hushållen 0,8 procent mer tredje kvartalet. Båda ändamålen utvecklade dämpade minskningen på hushållskonsumtionen.

¹ De egentliga hushållen exklusive hushållens icke vinstdrivande organisationer.

Ökade gjorde även hushållskonsumtionen av möbler, hälso- och sjukvård samt utbildning men de hade ingen påverkan på utvecklingen av den totala hushållskonsumtionen.

Hushållskonsumtion av kläder och skor samt hotell och restaurangtjänster minskade men hade endast marginell påverkan på den totala utvecklingen av hushållskonsumtionen.

Bidrag till den egentliga hushållskonsumtionen och volymutveckling per COICOP², bidrag i procentenheter och volymförändring i procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

COICOP	Volymutveckling	Bidrag
01 Livsmedel	0,6	0,1
02 Alkohol och tobak	0,0	0,0
03 Kläder och skor	-0,7	0,0
04 Boende	1,2	0,3
05 Möbler	0,4	0,0
06 Hälso- och sjukvård	1,1	0,0
07 Transporter	-10,1	-1,4
08 Kommunikation	2,0	0,1
09 Fritid och Underhållning	0,8	0,1
10 Utbildning	0,3	0,0
11 Hotell och restaurang	-0,3	0,0
12 Övriga varor och tjänster	0,6	0,1
Total konsumtion exkl. ofördelad konsumtion	-0,7	-0,7
15 Svensk konsumtion utomlands	-1,8	-0,1
16 Utländsk konsumtion i Sverige	3,4	-0,2
TOTALT	-1,1	-1,1

Tredje kvartalet minskade svenskar sin konsumtion i utlandet. Den avtagande trenden syns för samtligt tre kvartal under 2018. Utländsk konsumtion i Sverige ökade däremot med 3,4 procent.

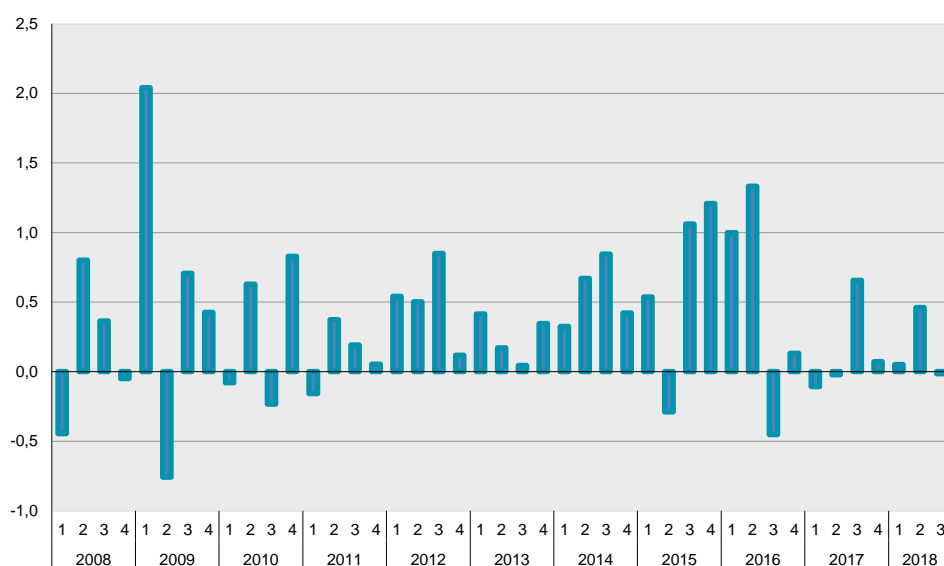
² Classification of Individual Consumption by Purpose

Offentlig konsumtion

Svag konsumtionsökning i offentliga myndigheter

Det var oförändrad utveckling för den offentliga konsumtionen under tredje kvartalet 2018 jämfört med föregående kvartal. Staten ökade sina konsumtionsutgifter och bidrog till ökad konsumtion för de offentliga myndigheterna medan kommunernas och landstingens konsumtionsutgifter minskade.

Offentliga myndigheters konsumtionsutgifter, volymförändring procent, säsongsrensat och jämfört med föregående kvartal

Det tredje kvartalet 2018 var den offentliga konsumtionen oförändrad jämfört med andra kvartalet i säsongsrensade tal, denna utveckling ligger något under nivån för den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren som är 0,4 procent.

Utvecklingen är dock svagare än det senaste året och betydligt lägre än perioden dessförinnan. Från tredje kvartalet 2015 till andra kvartalet 2016, bidrog migrationen till att den offentliga konsumtionen ökade i snabb takt, men de senaste kvartalerna har dess effekt på konsumtionen mattats av. Det har även skett en viss förskjutning av konsumtionen kopplad till migrationen, från statliga myndigheter till kommunala myndigheter under det senaste året.

Tredje kvartalet i år minskade både kommun och landsting sin konsumtion med 0,3 respektive 0,4 procent. För både kommuner och landstingen var det under genomsnittet för de senaste tio åren. Staten ökade sina konsumtionsutgifter med 0,9 procent under kvartalet och utvecklingen var därmed en bit över det historiska genomsnittet.

Bidrag till den offentliga konsumtionen och volymutveckling per myndighet tredje kvartalet 2018, bidrag i procentenheter och volymförändring i procent

Myndighet	Volymutveckling	Bidrag	Genomsnittlig volymutveckling*
Staten	0,9	0,2	0,4
Kommunala myndigheter**	-0,3	-0,2	0,3
Totalt offentliga myndigheter	0,0	0,0	0,4

säsongrensat och jämfört med föregående kvartal.

* Avser åren 2008-2018

** Avser kommunala myndigheter totalt, dvs kommuner och landsting tillsammans.

Statliga konsumtionsutgifter ökade

I säsongrensade värden ökade statens konsumtionsutgifter med 0,9 procent efter att ha utvecklats svagt de senaste kvartalen. Produktionen ökade med 0,8 procent jämfört med föregående kvartal. Förbrukningsutgifterna och arbetskostnaderna ökade jämfört med föregående kvartal. Minskade utgifter för sociala naturaförmåner höll tillbaka utvecklingen av statens konsumtion. Sysselsättningen ökade med 0,1 procent och arbetade timmar ökade med 0,2 procent inom statliga myndigheter.

Kommunernas konsumtion minskade

Kommunerna står för ungefär hälften av de totala offentliga konsumtionsutgifterna, där utbildning och socialt skydd är de stora utgiftsposterna. Kommunernas konsumtion minskade det tredje kvartalet med 0,3 procent jämfört med föregående kvartal. Ökningen är långt under det historiska genomsnittet på 0,4 procent de senaste tio åren. Arbetsinsatsen gav ett något tudelat intryck för tredje kvartalet. Antal sysselsatta ökade med 0,2 procent medan arbetade timmar minskade med 0,3 procent.

Landstingens konsumtion minskade

Landstingens konsumtion minskade med 0,4 procent jämfört med föregående kvartal, vilket var under nivån för den historiska utvecklingen som under de senaste tio åren har legat på 0,2 procent i genomsnitt. Minskningen förklaras främst av minskad produktion. Sociala naturaförmåner, där inköp av vårdtjänster från privata vårdgivare och läkemedelsförmånen ingår, ökade med 0,1 procent. Antalet sysselsatta i delsektorn ökade med 0,5 procent, medan antalet arbetade timmar ökade med 0,4 procent jämfört med föregående kvartal.

Investeringar

Immateriella tillgångar höll investeringarna uppe

De fasta bruttoinvesteringarna ökade tredje kvartalet efter en nedgång andra kvartalet. Investeringar i immateriella tillgångar stod för uppgången medan transportmedelsinvesteringar utvecklades svagt.

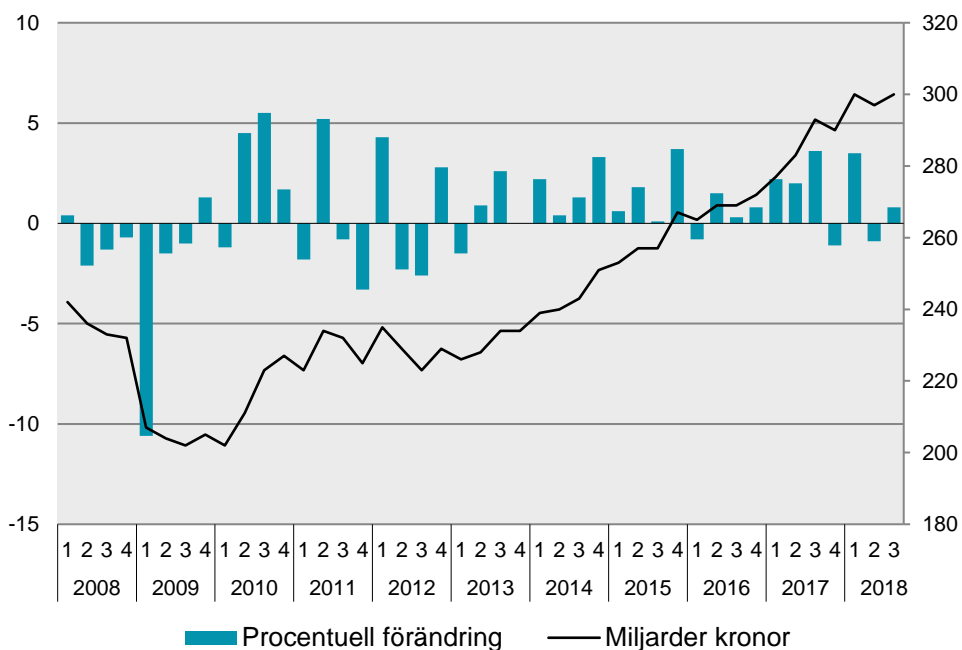
De fasta bruttoinvesteringarna ökade med 0,8 procent tredje kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det kan jämföras med en genomsnittlig ökning på 0,6 procent de senaste tio åren. De fasta bruttoinvesteringarna höjde BNP-tillväxten med 0,2 procentenheter.

Bygg- och anläggningsinvesteringar inklusive bostäder backade med 0,5 procent. Bostadsinvesteringarna sjönk med 2,6 procent medan övriga byggnader och anläggningar ökade med 1,7 procent. Bygg- och anläggning höll tillbaka de totala investeringarna med 0,2 procentenheter.

Maskininvesteringar inklusive vapensystem sjönk med 0,3 procent och drog ned investeringarna med 0,1 procentenheter. Övriga maskiner och inventarier samt vapensystem ökade med 6,7 procent medan IKT-utrustning backade med 0,8 procent. Transportmedel sjönk med 18,5 procent vilket höll tillbaka utvecklingen i investeringarna med 1,2 procentenheter. Investeringar i immateriella tillgångar ökade med 4,3 procent vilket kan jämföras med genomsnittet de senaste 10 åren på 0,8 procent. Immateriella tillgångar höjde investeringsutvecklingen med 1,1 procentenheter.

Fasta bruttoinvesteringar

Volymförändring i procent jämfört med föregående kvartal respektive kvartalsvärden i miljarder kronor. Säsongrensat och mätt i fasta priser år 2017.

Tjänstebranscherna tyngde näringslivets investeringar

Näringslivets investeringar ökade med 0,6 procent tredje kvartalet. Det kan jämföras med den genomsnittliga ökningen de senaste tio åren på 0,5 procent.

Varu- och tjänstebranscherna visade en blandad utveckling. Totalt ökade varubranscherna sina investeringar med 2,4 procent och bidrog till att höja de fasta bruttoinvesteringarna med 0,6 procentenheter. Tjänstebranschernas investeringar som helhet minskade med 0,2 procent och drog ned de fasta bruttoinvesteringarna med 0,1 procentenheter.

Tillverkningsindustrins investeringar ökade med 3,9 procent och energi-, vatten och avloppsbranschens med 3,0 procent. Byggbranschen minskade sina investeringar med 3,7 procent och gruvbranschen minskade med 3,9 procent. Jordbrukets investeringar backade med 0,3 procent.

Handelsbranschens investeringar ökade med 1,5 procent och finans- och försäkringsbranschens investeringar med 1,3 procent. Även branschen för juridiska, ekonomiska och tekniska konsulttjänster samt infokom-branschen ökade sina investeringar med 1,1 procent och 1,2 procent respektive. Investeringarna i fastighetsförvaltningsbranschen minskade med 1,3 procent, i hotell- och restaurangbranschen med 2,4 procent, i transportbranschen med 0,3 procent och i utbildning- och vårdbranschen med 0,8 procent.

Fasta bruttoinvesteringar fördelat på sektor och bransch

Volymutveckling i procent jämförd med föregående kvartal, bidrag till totala investeringar i procentenheter samt genomsnittlig utveckling de senaste 10 åren. Säsongsrensats och mätt i fasta priser.

	10 år snitt	17kv3	17kv4	18kv1	18kv2	18kv3	Bidrag
Varubranscher	0,2	2,2	-0,8	2,2	-1,2	2,4	0,6
därav: tillv. industrin	0,3	2,3	-0,7	1,5	-2,2	3,9	0,6
Tjänstebranscher	0,9	5,6	-1,8	3,8	-0,5	-0,2	-0,1
därav: Fastighetsförv.	0,5	3,5	2,1	-0,8	-0,6	-1,3	-0,4
Näringslivet	0,5	4,6	-1,5	3,3	-0,7	0,6	0,5
Offentliga myndigheter	0,7	-1,1	0,6	4,6	-1,9	2,2	0,4
Totalt	0,6	3,6	-1,1	3,5	-0,9	0,8	0,8

Bred uppgång för offentliga investeringar

De offentliga myndigheternas investeringar ökade med 2,2 procent vilket kan jämföras med genomsnittet för de senaste tio åren på en ökning med 0,7 procent. Statliga myndigheters investeringar ökade med 3,6 procent, primärkommunernas investeringar ökade med 0,8 procent och landstingens investeringar ökade med 1,1 procent. Totalt bidrog de offentliga investeringarna med 0,4 procentenheter till uppgången i de totala fasta bruttoinvesteringarna.

Lagerinvesteringar

Lager påverkade inte BNP-utvecklingen i årstakt

Lagerinvesteringarna var konstanta under tredje kvartalet. Lageromslaget³ var 40 miljarder kronor i fasta priser och därmed påverkades inte BNP-utveckling märkbart. I säsongsrensade värden drog lagerinvesteringarna ned BNP-utvecklingen med 0,4 procentenheter.

Lagerinvesteringarnas BNP-påverkan beräknas som lagerförändringen under kvartalet minus lagerförändringen under motsvarande kvartal föregående år, s k lageromslag, i procent av BNP. I säsongsrensade värden beräknas lagerinvesteringarnas BNP-påverkan som förändringen under kvartalet minus förändringen föregående kvartal i procent av BNP föregående kvartal. Lagerinvesteringarna säsongrensas endast på aggregerad nivå. Avsnittet nedan beskriver därför genomgående jämförelser mot motsvarande kvartal föregående år.

Totalt byggde företagen upp lager för 15,4 miljarder i fasta priser, jämfört med 16 miljarder under tredje kvartalet 2017. Enligt säsongsmonstret de senaste åren brukar företagens lager av handelsvaror byggas upp och lagret av insatsvaror avvecklas tredje kvartalet. Detta mönster upprepades även under 2018.

Tillverkningsindustrin minskade sina lager med 2,3 miljarder i fasta priser under tredje kvartalet 2018, jämfört med -1,4 miljarder under motsvarande kvartal 2017. Denna lageravveckling var främst koncentrerad till produkter i arbete och färdigvaror där avvecklingen var 2,9 miljarder. Tillverkningsindustrins insatsvaror ökade med 0,6 miljarder i fasta priser men denna ökning drogs alltså ned av produkter i arbete och färdigvaror.

Varuhandeln ökade sina lager under tredje kvartalet 2018, uppbyggnaden var 3 miljarder i fasta priser, jämfört med en uppgång på 5,9 miljarder under motsvarande kvartal 2017. Detta innebär att lageromslaget av varuhandeln blev negativt. Den komponent som påverkade mest var motorhandeln där lageravvecklingen var 2,3 miljarder, jämfört med lageruppbyggnad på 0,9 miljarder under kvartal 3, 2017.

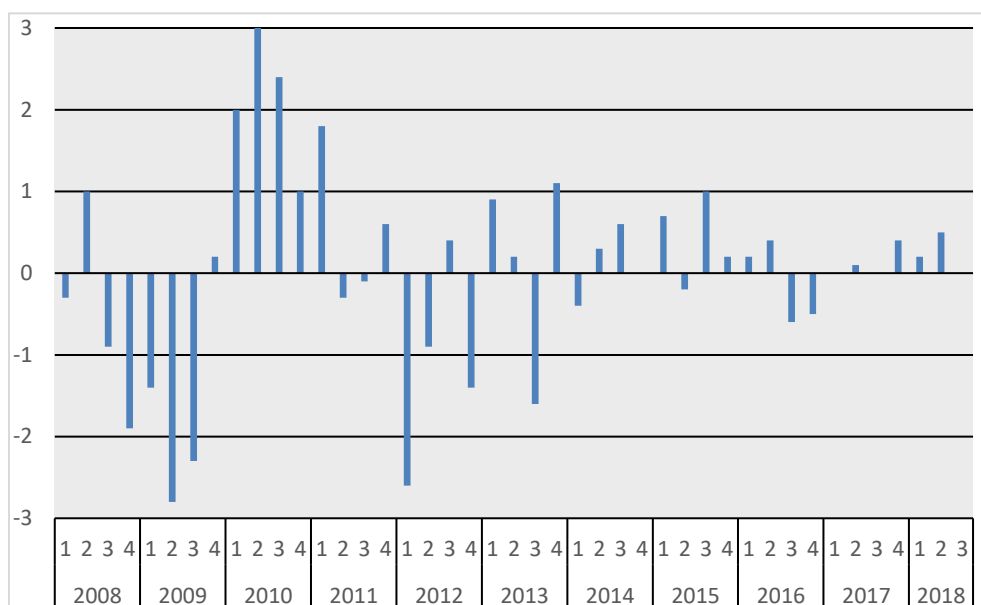
Partihandelns lageruppbyggnad var relativt stark, totalt 5,4 miljarder kronor i fasta priser. Partihandeln brukar bygga upp sina lager under tredje kvartalet och uppbyggnaden för kvartal 3, 2017, var 7,6 miljarder i fasta priser.

Detaljhandeln minskade sina lager med blygsamma 0,6 miljarder. Detaljhandeln har historiskt byggt upp sina lager under det tredje kvartalet men detta var inte fallet under 2018. Övriga lager, utöver industrins- och varuhandelslager, hade en marginell påverkan på BNP-tillväxten.

Lagerbidraget för andra kvartalet 2018 har reviderats ned med 0,1 procentenheter i faktiska tal sedan föregående publicering med hjälp av nya statistikunderlag.

³ Lageromslag kan anta ett positivt eller negativt värde och visar lagerförändringen jämfört med lagerförändringen motsvarande kvartal föregående år.

Lagerbidrag till BNP-tillväxten mätt i årstakt, faktiska värden, procentenheter

Utrikeshandel

Exportnettot vände upp

Efter två kvartal med negativt exportnetto vände trenden under årets tredje kvartal. Exporten ökade svagt samtidigt som importen minskade.

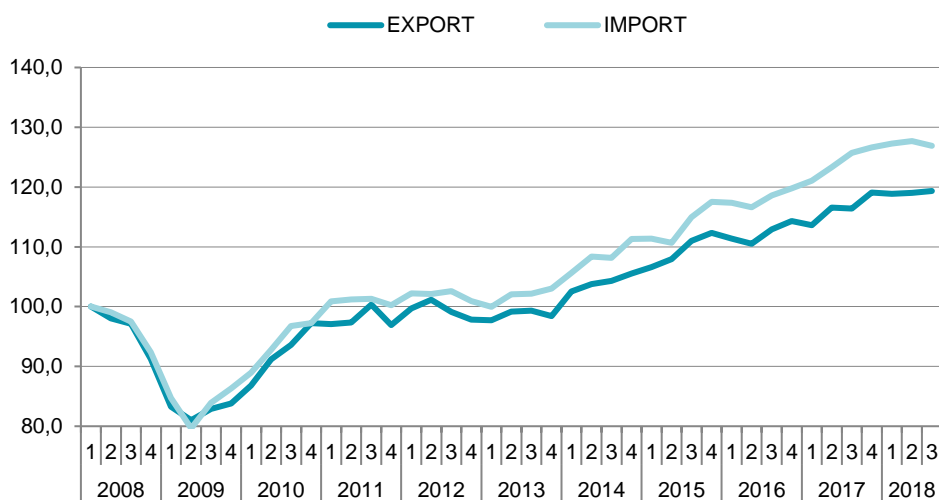
Sammantaget blev exportnettot positivt och höjde BNP-tillväxten med 0,4 procentenheter.

Exporten ökade med 0,3 procent tredje kvartalet, säsongrensats och jämfört med andra kvartalet. Det är något lägre än genomsnittet de senaste tio åren på 0,5 procent. Varuexporten utvecklades svagt och minskade med 0,5 procent medan tjänsteexporten ökade med 2,0 procent. Den totala exporten höjde BNP-tillväxten med 0,1 procentenheter.

Importen minskade med 0,6 procent vilket är betydligt lägre än genomsnittet de senaste tio åren på 0,6 procent. Importen av varor minskade med 1,2 procent medan importen av tjänster ökade 0,9 procent. Den totala importen höjde BNP-tillväxten med 0,3 procentenheter.

Utrikeshandel

Säsongrensats volymindex 2008=100

Tjänsteexporten ökade

Exporten utvecklades i linje med utvecklingen under andra kvartalet och ökade med 0,3 procent.

Varuexporten minskade med 0,5 procent där exporten av icke-varaktiga konsumtionsvaror minskade mest med 2,7 procent. Ökade gjorde istället exporten av energivaror med 7,6 procent samt exporten av övriga varor med 3,4 procent.

Tjänsteexporten ökade istället med 2,0 procent. Störst bidrag till uppgången gav exporten av uthyrning och leasing samt övriga tjänster som ökade med 8,3 procent respektive 2,3 procent. Även utländsk konsumtion i Sverige bidrog till ökningen. Minskade gjorde istället exporten av FoU vilket höll tillbaka uppgången med 0,2 procent.

Svag import tredje kvartalet

Importen vände nedåt tredje kvartalet och minskade med 0,6 procent.

Varuimporten har haft en positiv utveckling de senaste kvartalen men vände nu nedåt och minskade med 1,2 procent. Investeringsvarorna minskade med 4,8 procent och bidrog mest till nedgången. Nedgången hölls tillbaka något av importen av energivaror samt jord- och skogsbruksvaror som ökade med 3,5 respektive 5,9 procent.

Tjänsteimporten ökade med 0,9 procent. Det som bidrog mest till uppgången var importen av uthyrning och leasing som ökade med 12,8 procent. Utvecklingen hölls tillbaka av att importen av huvudkontorstjänster samt svensk konsumtion i utlandet minskade med 3,8 respektive 2,8 procent.

Export och import av varor och tjänster

Volymutveckling i procent jämfört med föregående kvartal, bidrag till totala exporten/importen i procentenheter samt genomsnittlig utveckling de senaste 10 åren. Säsongsrensats och mätt i fasta priser.

	10- årssnitt	Kv3 2017	Kv4 2017	Kv1 2018	Kv2 2018	Kv3 2018	Bidrag
Export	0,5	-0,1	2,3	-0,2	0,2	0,3	0,3
Export varor	0,3	0,8	3,1	-0,3	1,1	-0,5	-0,3
Export tjänster	1,0	-2,1	0,5	0,0	-2,0	2,0	0,6
Import	0,6	2,0	0,7	0,5	0,3	-0,6	-0,6
Import varor	0,7	2,7	1,7	0,8	1	-1,2	-0,9
Import tjänster	0,7	0,4	-1,6	-0,1	-1,1	0,9	0,3

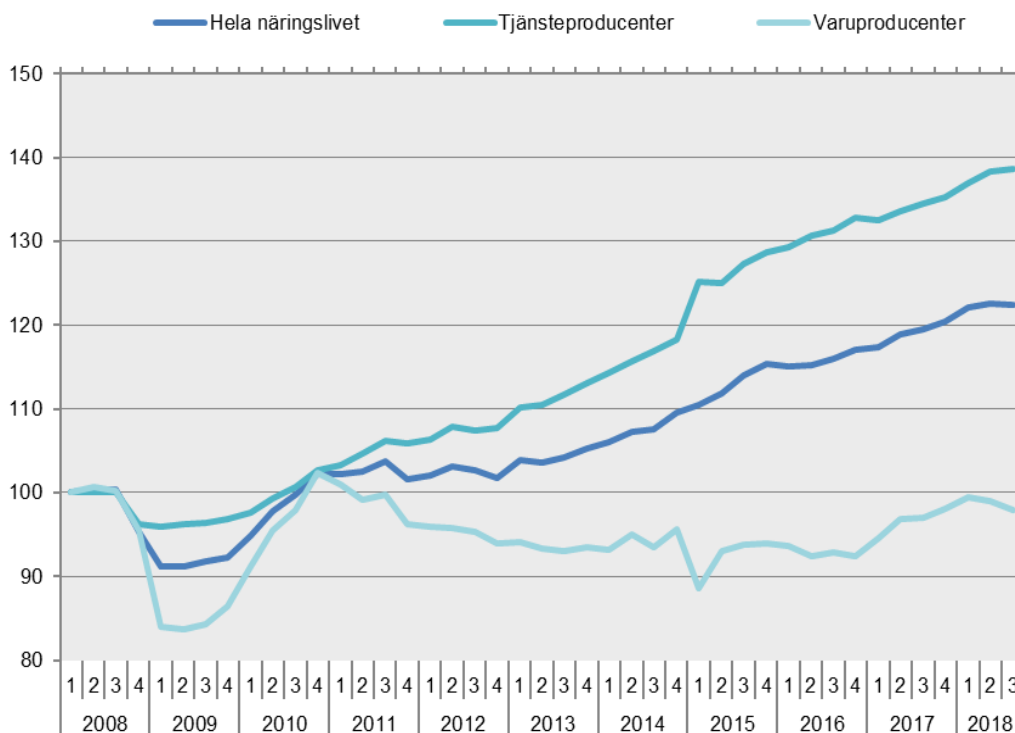
Näringslivets produktion

Nedåt för näringslivets produktion

Produktionen i näringslivet minskade under tredje kvartalet. Det innebär ett brott i den stadiga uppgången för produktionen. Den svaga utvecklingen beror främst på att varuproduktionen fortsatte att minska. Samtidigt bromsade ökningstakten i de tjänsteproducerande branscherna in efter två starka kvartal.

Produktionen inom näringslivet minskade med 0,2 procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Det är något lägre än de tio senaste årens genomsnittliga tillväxt på 0,4 procent. De tjänsteproducerande branscherna steg med 0,3 procent vilket gav ett BNP-bidrag på 0,1 procentenheter. De varuproducerande branscherna minskade med 1,1 procent, vilket drog ned BNP-utvecklingen med 0,3 procentenheter. Sett i ett något längre perspektiv är det tjänstebanscher som har varit den främsta drivkraften de senaste åren.

Index för näringslivets förädlingsvärde i fasta priser, säsongrensade värden, första kvartalet 2008=100⁴

⁴ Ericsson AB har klassificerats om från ett renodlat industriföretag till huvudsakligen ett tjänsteföretag. För nationalräkenskaperna innebär det nu ett tidseriebrott mellan kvartal 4 2014 och kvartal 1 2015 när det gäller berörda branscher.

Varuproduktionen minskade

Produktionsvärdet för de varuproducerande branscherna minskade med 1,1 procent under tredje kvartalet. Minskningen var något högre än föregående kvartal och även något lägre än 10-årsnittet på -0,2 procent. Utvinning av mineraler gick mot strömmen bland varubranscherna och ökade produktionen med 0,2 procent efter ett negativt föregående kvartal. Största minskningen återfanns inom energi och byggindustri. Energibranscherna backade med 3,5 procent och byggindustrin vände nedåt med 1,0 procent.

Tjänsteproduktionen mattades av

Tredje kvartalet ökade tjänstebranschernas produktion med 0,3 procent vilket är den lägsta ökningstakten på fem kvartal. Det är också lägre än de tio senaste årens genomsnittliga tillväxt på 0,8 procent. Informations- och kommunikationstjänster och företagstjänster lämnade det största bidraget till produktionsökningen inom tjänsteproduktionen som steg med 2,6 respektive 1,1 procent. Även fastighetsverksamhet ökade med 0,5 procent. Minskningen bland övriga tjänsteproducenter var bred. Parti- och detaljhandel samt utbildning och sjukvård sänkte tjänsteproduktionen med 1,3 procent respektive 0,7 procent samtidigt som kultur och övrig service minskade med 0,5 procent.

Volymutvecklingstal (procent) näringslivets produktion, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal samt genomsnitt de senaste 10 åren.

	2017 Kv3	2017 Kv4	2018 Kv1	2018 Kv2	2018 Kv3	10- årsnitt
Varuproducenter	0,6	0,8	1,4	-0,4	-1,1	-0,2
Jordbruk, skogsbruk och fiske	-0,6	-0,7	-1,8	-1,3	-0,3	-0,3
Utvinning av mineral	-1,5	0,9	0,4	-1,3	0,2	-0,4
Tillverkningsindustri	0,0	1,7	1,6	-0,1	-0,8	-0,1
El, gas, värme, vatten inkl reningsverk	1,8	-1,7	0,7	-1,7	-3,5	0,1
Byggindustri	2,0	0,1	1,6	-0,6	-1,0	-0,1
Tjänsteproducenter	0,9	0,5	1,1	1,0	0,3	0,8
Parti- och detaljhandel	1,8	0,7	0,3	1,9	-1,3	0,7
Transport o kommunikation	0,4	0,1	0,5	-0,1	-0,4	0,1
Hotell och restaurang	0,1	-0,3	-0,2	0,6	-0,3	0,5
Informations- och kommunikationstjänster	1,7	0,5	3,8	2,7	2,6	1,8
Banker och försäkringsbolag	0,6	0,0	1,1	0,8	-0,1	0,8
Fastighetsverksamhet	0,2	1,7	0,9	0,4	0,5	0,5
Företagstjänster	0,6	0,3	1,8	0,3	1,1	1,0
Utbildning och sjukvård	0,5	0,1	-1,4	0,3	-0,7	0,9
Kultur och övrig service	2,1	-0,9	0,4	-0,6	-0,5	0,5
Totalt	0,8	0,6	1,2	0,5	-0,2	0,4

Arbetsmarknad och produktivitet

Produktiviteten föll i näringslivet

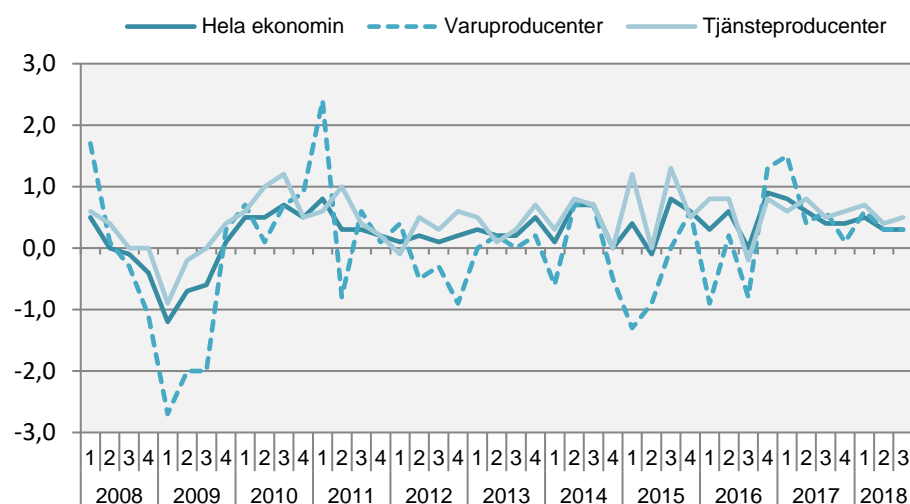
Såväl befolkningen som antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar ökade tredje kvartalet jämfört med andra kvartalet. Medelarbetstiden per sysselsatt minskade något. Produktiviteten i näringslivet föll eftersom produktionen minskade medan antalet arbetade timmar ökade.

Antalet sysselsatta fortsätter att öka

Antalet sysselsatta ökade totalt med 0,3 procent tredje kvartalet, säsongrensade och jämfört med föregående kvartal. Det är i linje med den genomsnittliga ökningstakten de senaste tio åren på 0,3 procent. Inom näringslivet ökade antalet sysselsatta med 0,4 procent, vilket är något högre än genomsnittet sedan 2008. Tillväxttakten för antalet sysselsatta i de varuproducerande branscherna var 0,3 procent och det var framförallt i byggbranschen som antalet sysselsatta ökade. Antalet sysselsatta fortsatte även att öka inom flera tjänstebranscher. Exempelvis ökade antalet sysselsatta inom transportbranschen, finans- och försäkringsbranschen samt inom företagstjänster. Totalt ökade de tjänsteproducerande branscherna sin sysselsättning med 0,5 procent. Antalet sysselsatta inom de tjänsteproducerande branscherna har ökat i stort sett kontinuerligt de senaste tio åren, med undantag för några kvartal under finanskrisen år 2008 och 2009 då det skedde en viss nedgång. Den genomsnittliga ökningen har varit 0,5 procent de senaste tio åren. Sedan år 2010 har även sysselsättningen i de offentliga myndigheterna ökat i god takt. Offentliga myndigheters sysselsättning ökade med 0,2 procent tredje kvartalet, vilket är i linje med snittet de senaste tio åren. Starkast detta kvartal var ökningen inom landstingen.

Antalet sysselsatta

Procentuell förändring, säsongrensade

Arbetade timmar ökade svagt

Antalet arbetade timmar i hela ekonomin ökade med 0,2 procent tredje kvartalet i säsongrensade värden jämfört med kvartalet innan. Det är i linje med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. I näringslivet ökade antalet timmar

med 0,3 procent vilket även det är i linje med tioårssnittet. Antalet arbetade timmar inom de offentliga myndigheterna var oförändrat.

Antalet arbetade timmar i de varuproducerande branscherna ökade tredje kvartalet med 0,2 procent. Byggbranschen steg i god takt medan industrin föll. De tjänsteproducerande branschernas arbetade timmar ökade tredje kvartalet med 0,3 procent. Finans- och försäkringsbranschen, fastighetsbranschen och företagstjänster visade starka ökningar medan antalet arbetade timmar i handelsbranschen och transportbranschen minskade.

Antalet arbetade timmar var oförändrat för de offentliga myndigheterna. Landstingen och staten ökade antalet timmar medan kommunerna minskade.

De senaste tio åren har det varit stora skillnader i utvecklingen inom olika delar av näringslivet. Antalet arbetade timmar inom de varuproducerande branscherna har legat ganska stabilt under de senaste åren efter turbulensen kring finanskrisen. Antalet arbetade timmar inom tillverkningsindustrin har dock minskat medan byggindustrin har bidragit positivt med en genomsnittlig uppgång på 0,6 procent per kvartal. De tjänsteproducerande branscherna har å andra sidan haft en uppåtgående trend i antalet arbetade timmar. Särskilt stark har ökningen varit inom vård och utbildning samt hotell och restaurang.

För hela ekonomin minskade medelarbetstiden med 0,2 procent tredje kvartalet. Medelarbetstiden minskade med 0,1 procent inom näringslivet och med 0,3 procent inom de offentliga myndigheterna.

Arbetsproduktiviteten föll i näringslivet

I säsongrensade tal minskade arbetsproduktiviteten i näringslivet med 0,4 procent jämfört med andra kvartalet. Antalet arbetade timmar ökade med 0,3 procent medan produktionen föll med 0,2 procent.

I de varuproducerande branscherna föll produktiviteten med hela 1,3 procent, till följd av att antalet arbetade timmar ökade med 0,2 procent medan produktionen minskade med 1,1 procent.

De tjänsteproducerande branschernas produktivitet var oförändrad eftersom både antalet arbetade timmar och produktionen ökade med 0,3 procent.

Inkomster och sparande

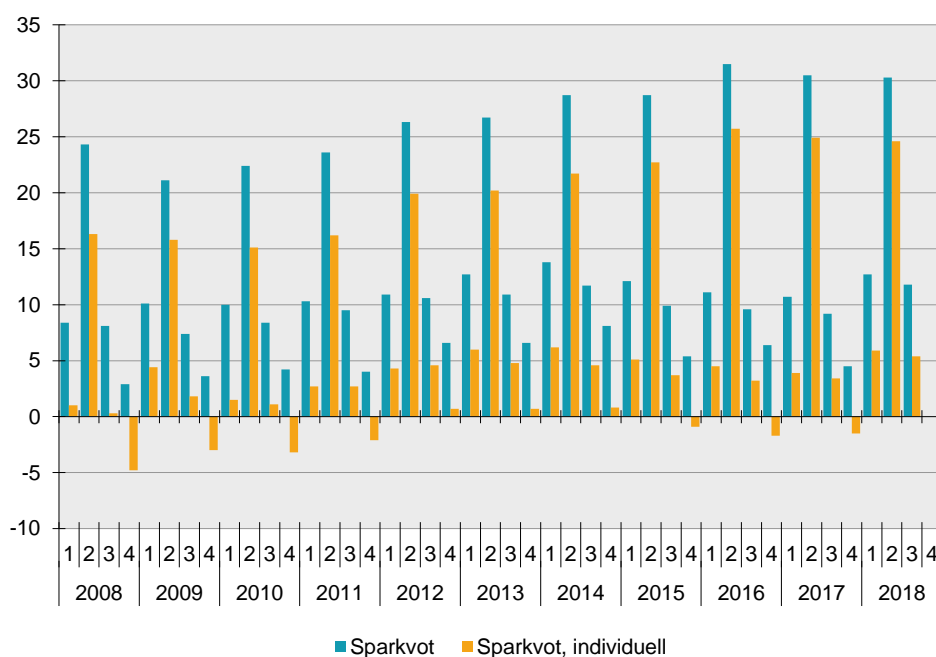
Hushållens sparkvot ökade

Hushållens⁵ sparkvot ökade tredje kvartalet 2018 jämfört med motsvarande kvartal 2017. Hushållens reala disponibla inkomster ökade med 2,4 procent tredje kvartalet 2018 jämfört med motsvarande kvartal 2017.

Utvecklingen beskrivs i faktiska termer och i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år om inget annat anges.

Sparandet, inklusive kollektiva försäkringar, blev 70 miljarder kronor tredje kvartalet 2018 vilket är en ökning med 18,9 miljarder jämfört med motsvarande kvartal 2017. Hushållens sparkvot ökade med 2,6 procentenheter och uppgick till 11,8 procent tredje kvartalet 2018. Den individuella sparkvoten, sparandet exklusive tjänste- och premiepensioner, var 5,4 procent vilket innebär en ökning med 1,4 procentenheter jämfört med motsvarande period 2017. Det finansiella sparandet var 50 miljarder, en ökning med 20,0 miljarder. Den finansiella sparkvoten ökade med 3,1 procentenheter och uppgick till 8,5 procent.

Hushållens sparkvot, procent av disponibel inkomst

⁵ Alla uppgifter avser hushållssektorn, d.v.s. egentliga hushåll inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer (HIO) om inget annat anges.

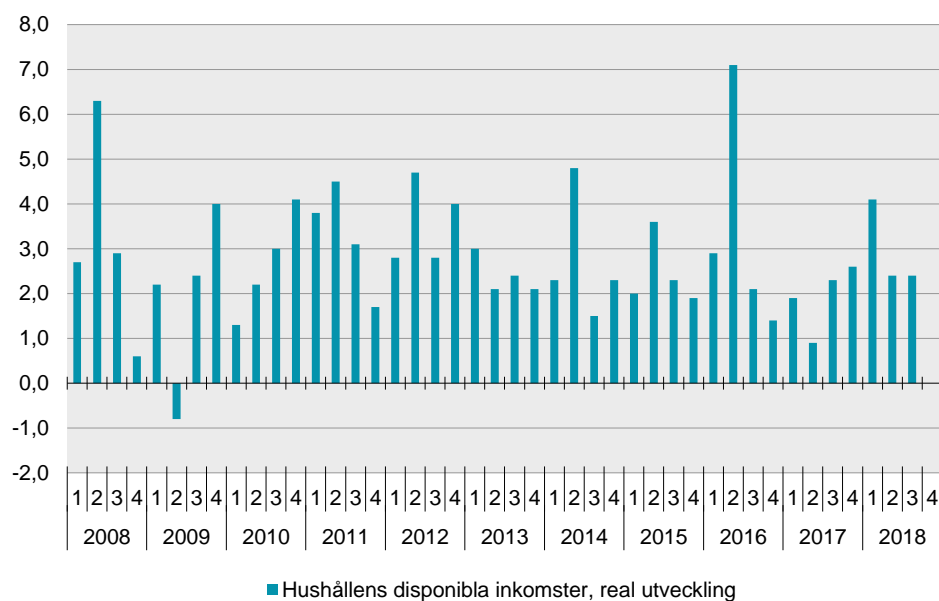
Hushållens disponibla inkomster uppgick till 548 miljarder tredje kvartalet vilket är en ökning med 5,4 procent nominellt och 2,4 procent reallt jämfört med motsvarande kvartal 2017. Utvecklingen för real disponibel inkomst per capita under tredje kvartalet var något lägre och uppgick till 1,2 procent.

Kapitalinkomstnettot ökade med 2,6 miljarder till 24 miljarder vilket till stor del beror på att övrig kapitalavkastning ökade under tredje kvartalet 2018 jämfört med tredje kvartalet 2017.

Ränteutgifterna, innan FISIM-justeringar, uppgick till 20,4 miljarder och var därmed nästan oförändrade under tredje kvartalet 2018 jämfört med tredje kvartalet 2017. Ränteintäkterna minskade däremot med 14,8 procent och uppgick till 1,3 miljarder.

Löneinkomsterna ökade med 4,5 procent medan sociala förmåner, där pensionsutbetalningar ingår, ökade med 3,0 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Sammansatt förvärvsinkomst, det vill säga inkomster för egenföretagare, ökade med 2,5 procent.

Hushållens disponibla inkomster, real procentuell utveckling jämfört med motsvarande kvartal föregående år

De totala transfereringsinkomsterna ökade med 3,2 procent och uppgick till 231 miljarder kronor under tredje kvartalet 2018. Utöver sociala förmåner ingår bland annat skadeförsäkringsersättningar och inkomstillägg för bostadsrätter i de totala transfereringsinkomsterna. Dessa andra löpande transfereringsinkomster ökade med 4,0 procent och uppgick till 45 miljarder under tredje kvartalet 2018.

Transfereringsutgifterna steg med 3,7 procent till 322 miljarder. Av de totala transfereringsutgifterna på 322 miljarder utgjorde inkomstskatter och övriga löpande skatter 57 procent, eller 183 miljarder kronor. Inkomstskatternas andel av transfereringsutgifterna har varit i det närmaste oförändrad de senaste fem åren. Skatterna ökade med 0,6 procent jämfört med tredje kvartalet 2017. Hushållens utgifter avseende sociala avgifter var 110 miljarder under kvartalet vilket är en ökning med 9,1 procent. Den främsta orsaken till denna ökning var att hushållens utgifter för kompletterande egenavgifter ökade.

Hushållens konsumtionsutgifter ökade med 3,2 procent i löpande priser vilket tillsammans med inkomsternas ökning på 5,4 procent ger en något större sparkvot.

Hushållens skuldkvot

Hushållens skuldkvot, mätt som låneskulder som andel av hushållens disponibla inkomster, var i princip oförändrad under tredje kvartalet 2018 jämfört med årets andra kvartal och uppgick fortsatt till 180,1 procent.

Inkomster och utgifter för hushållen och dess icke-vinstdrivande organisationer, löpande priser, miljarder kronor

	Kv 3 2018	Förändring mot kv 3 2017
Egentliga löner	480	4,5%
Sociala avgifter	96	7,7%
Driftsöverskott egna hem	17	10,6%
Sammansatt förvärvsinkomst	24	2,5%
Kapitalinkomster	34	15,4%
Kapitalutgifter	10	24,0%
Primärinkomstsaldo	640	5,3%
Transfereringsinkomster	231	3,2%
Sociala förmåner	186	3,0%
Andra löpande transfereringar	45	4,0%
Transfereringsutgifter	322	3,7%
Inkomst- och övr. löpande skatter	183	0,6%
Sociala avgifter	110	9,1%
Sociala förmåner, användning	3	10,0%
Andra löpande transfereringar	26	3,0%
Disponibel inkomst	548	5,4%

Överskott för offentlig förvaltning

Det finansiella sparandet för offentlig förvaltning visade ett överskott med 5,9 miljarder kronor tredje kvartalet 2018. Det kan jämföras med ett överskott på 16,4 miljarder motsvarande kvartal 2017. Inkomsterna ökade jämfört med tredje kvartalet föregående år men samtidigt ökade utgifterna ännu mer.

Det var fortsatt produkt- och produktionsskatter som utvecklades starkt medan inkomstskatterna utvecklades svagare. På utgiftssidan redovisades stora ökningarna för konsumtionsutgifter och investeringsutgifter.

Att offentlig förvaltning redovisade överskott under årets tredje kvartal kan ensamt tillskrivas staten som redovisade ett överskott på 18,5 miljarder. Kommunerna visade ett underskott med 7,4 miljarder medan landstingen redovisade ett underskott på 3,8 miljarder. Sociala trygghetsfonder redovisade ett underskott på 1,4 miljarder.

Finansiellt sparande inom offentlig förvaltning, miljarder kronor

	2018 Kv1	2018 Kv2	2018 Kv3	Procent, 17kv3-18kv3
Offentlig förvaltning	6,3	46,8	5,9	-10,5
Statlig förvaltning	1,4	37,8	18,5	-6,3
Sociala trygghetsfonder	-1,0	10,0	-1,4	1,3
Kommuner	6,3	0,1	-7,4	-3,4
Landsting	-0,4	-1,1	-3,8	-2,2

De statliga finanserna har nu uppvisat ett överskott elva kvartal i rad. Årets tredje kvartal resulterade i ett överskott på 18,5 miljarder vilket kan jämföras med ett överskott med 24,7 miljarder samma kvartal förra året.

Statens inkomster ökade under det tredje kvartalet jämfört med motsvarande kvartal 2017. Produkt- och produktionsskatter fortsatte att öka, vilket de har gjort under lång tid. Utgifterna fortsatte att öka där konsumtionsutgiften stod för den största ökningen. Löpande transfereringar till andra delsektorer inom offentlig förvaltning samt investeringsutgifter ökade också detta kvartal i jämförelse med tredje kvartalet 2017.

Historiskt visar sociala trygghetsfonder överskott. De har nu ändrats till återkommande underskott, förutom normalt sett under andra kvartalet där utdelningar från bolag ligger till grund för ett positivt sparande. Tredje kvartalet 2018 visade återigen ett underskott på 1,4 miljarder. Det kan jämföras med motsvarande kvartal 2017 då sociala trygghetsfonder uppvisade ett underskott på 2,8 miljarder.

Även detta kvartal är pensionsavgifterna för låga för att täcka upp för pensionsutbetalningarna. Utbetalningarna var 7,8 miljarder större än avgifterna

under tredje kvartalet i år. Samma kvartal föregående år betalades det ut 8,2 miljarder mer än vad som kom in via pensionsavgifterna.

Kommunerna uppvisade ett underskott på 7,4 miljarder. Det kan jämföras med ett underskott på 4,0 miljarder tredje kvartalet förra året. Det ökade underskottet berodde bland annat på att konsumtions- och investeringsutgifter ökade med 5,2 respektive 2,6 miljarder jämfört med motsvarande kvartal 2017. De fortsatt ökade konsumtions- och investeringsutgifter kompenseras inte i lika hög grad av ökade inkomstskatter som ökade med 3,4 miljarder jämfört med motsvarande kvartal 2017.

Landstingen visade ett större underskott tredje kvartalet i år jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Underskottet uppgick till 3,8 miljarder och var 2,2 miljarder större än motsvarande kvartal förra året. Inkomstskatter fortsatte att utvecklas positivt samtidigt som konsumtionsutgifterna fortsatte att öka.

Finansiellt sparande för total offentlig förvaltning har reviderats ner med 2,5 miljarder för år 2017. Det förklaras främst av en revidering av inkomstskatter medan utgifterna har reviderats mindre. Första kvartalet 2018 reviderades ner marginellt med 0,2 miljarder medan andra kvartalet reviderades upp med 0,7 miljarder till följd av högre produkskatter.

Avstämning

Avstämning tredje kvartalet 2018

Beräkningarna av tredje kvartalet visade i utgångsläget en förhållandevis normal skillnad mellan användning och tillförsel i ekonomin. Skillnaden var 1,5 procentenheter. De senaste tio åren har skillnaden i genomsnitt varit cirka 1,0 procentenheter. Före avstämning visade det statistiska underlaget denna gång en BNP-tillväxt från användningssidan på 0,8 procent medan produktionssidan visade en BNP-tillväxt på 2,3 procent, jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Produktionssidan har därmed utvecklats starkare än användningssidan under åtta av de senaste nio kvartalen. Undantaget var första kvartalet 2018 då användningssidan i utgångsläget var något högre än produktionssidan. I föregående års prisnivå var produktionen 17,2 miljarder kronor högre än användningen. I löpande priser var diskrepansen större och uppgick till 29,1 miljarder.

I lägen då produktionssidan visar på en starkare utveckling än användningssidan så är avstämningsprincipen att gå mittemellan de två skattningarna. Antagandet görs eftersom det i kvartalsberäkningarna av BNP till stor del saknas information om näringslivets insatsförbrukning.

För tredje kvartalet justerades produktionssidan ned med sammanlagt 8,4 miljarder i föregående års prisnivå medan användningssidan justerades upp med 8,8 miljarder. I löpande priser var det i utgångsläget en större diskrepans mellan de två sidorna. En riktlinje vid avstämningen är att låta eventuella skillnader i restposten i löpande priser respektive i föregående års prisnivå påverka de avstämnings som görs på produktionssidan, och i synnerhet på industrins förädlingsvärden. Argumentet bygger även i detta fall på att det saknas information om insatsförbrukningen och om insatsförbrukningens prisutveckling, och att detta leder till osäkerhet gällande prisutvecklingen av i synnerhet industrins förädlingsvärden. I praktiken innebär detta att avstämningsarna beslutas i flera steg. Först bestäms korrigeringsstorlek och allokering i föregående års prisnivå och motsvarande korrigerings storlek görs även i löpande priser. Återstående differens i löpande priser fördelas sedan ut på näringslivets förädlingsvärden. Sammanlagt justerades produktionssidan ned med 20,7 miljarder i löpande priser samtidigt som användningssidan justerades upp med 8,4 miljarder.

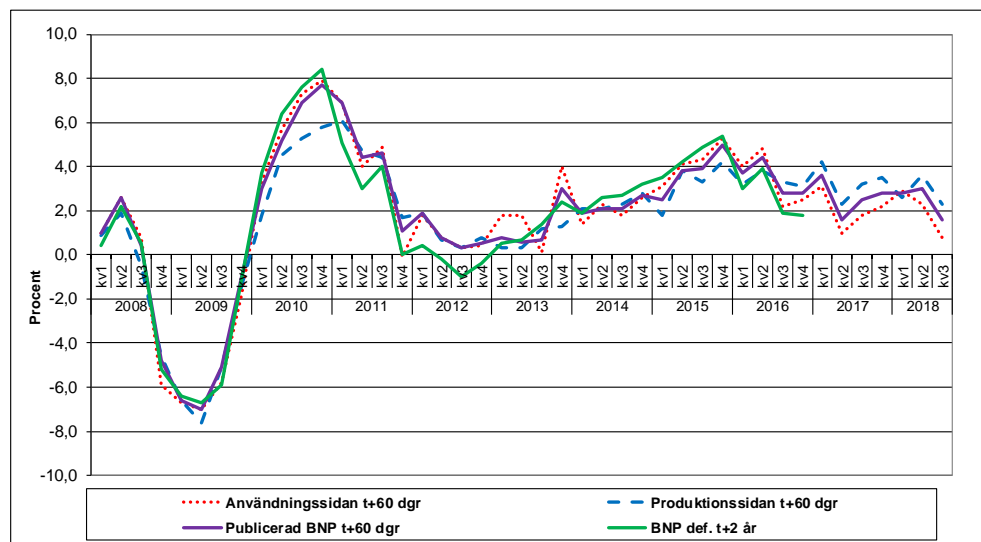
Vilka delar som berördes samt storleken på korrigeringsarna framgår av tabellen nedan. Där syns även utvecklingstalen för försörjningsbalansens och produktionens olika delkomponenter, och volymförändringen mellan den första sammanställningen i nationalräkenskapernas databas och det nu publicerade resultatet. Den första versionen innehåller beräkningar baserade på det primära underlaget med justeringar för definitionsskillnader mellan nationalräkenskaperna och primärmaterialet. I detta läge har eventuella kompletteringar eller korrigerings av primärkällorna förts in. Den differens som kvarstår och som redovisas i tabellen är de avstämningskorrigerings som har gjorts för att få beräkningarna från produktions- respektive användningssidan att visa samma BNP.

Avstämning tredje kvartalet 2018, faktiskt volymutveckling samt i fasta (FP) och löpande priser (LP)

	Första	Publicerad	Förändring	Korr mdkr FP	Korr mdkr LP
Hushållens konsumtionsutgifter	0,3	0,3	-	-	-
Offentliga konsumtionsutgifter	0,5	0,5	-	-	-
Fast bruttoinvestering	1,8	2,3	0,5	1,3	1,4
Lager (effekt på BNP-förändring)	-0,3	0,0	0,3	2,9	2,5
Export varor	3,0	3,4	0,4	1,5	1,5
Export tjänster	-0,8	0,5	1,3	2,0	2,0
Import varor	2,2	1,9	-0,3	-1,0	-1,0
Import tjänster	-1,2	-1,2	-	-	-
BNP från användningssidan	0,8	1,6	0,8	8,8	8,4
Förädlingsvärde gruv- och tillv.industri	3,0	1,9	-1,1	-1,7	-4,1
Förädlingsvärde övrig varuproduktion	-1,4	-2,5	-1,1	-1,1	-2,7
Förädlingsvärde tjänsteproduktion	4,0	2,9	-1,1	-5,6	-13,8
Förädlingsvärde off. myndigheter	-0,7	-0,7	-	-	-
Produktskatter och produktsubventioner	2,0	2,0	-	-	-
BNP från produktionssidan	2,3	1,6	-0,7	-8,4	-20,7

Grafen nedan visar utvecklingen före avstämningarna för BNP från produktionssidan respektive BNP från användningssidan. Utvecklingstalen som visas är de som resulterat från första beräkningen av respektive kvartal. I grafen visas också den avstämda BNP-tillväxten från första publicering av respektive kvartal samt de definitiva beräkningarna som publiceras efter cirka två år.

Från grafen kan till exempel utläsas att för 2016, det senaste året för vilket definitiva årsberäkningar har publicerats, har samtliga kvartal reviderats ner. I perioder av tilltagande ökningstakter, såsom 2010, visar de preliminära skattningarna att användningssidan vanligen har en starkare utveckling än produktionssidan innan avstämning, vilket var fallet även för 2015. Från och med 2016 har tillväxttakten dock dämpats något samtidigt som relationen mellan utveckling från produktions- och användningssidan blivit den omvända, det vill säga utvecklingstal på produktionssidan som överstiger de på användningssidan sedan det tredje kvartalet 2016. Undantaget var första kvartalet 2018 som visade en något starkare utveckling på användningssidan.

Extremvärden i säsongrensningen

En säsongrensad series utseende över tiden påverkas mycket av eventuella förekomster av extremvärden (så kallade outliers). Nedan redovisas de serier som uppvisade något extremvärde under perioden 2013:1–2018:3 i den senaste säsongrensningen gjord av nationalräkenskaperna. En förekomst av ett extremvärde påverkar kraftigt det säsongrensade värdet för det kvartal där extremvärdet uppkommit, men även angränsande kvartal påverkas.

Period	Extremvärde för:		Pristyp
Kvartal 1 2013	Fasta bruttoinvesteringar	Hushållens icke-vinstdrivande Organisationer (HIO)	Referensår
Kvartal 4 2014	Fasta bruttoinvesteringar	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	C10-C33 tillverkningsindustrin	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	1.4 Immateriella tillgångar	Ref. och löpande
	Fasta bruttoinvesteringar	A01-F43 varuproducenter	Referensår
Kvartal 1 2015	BNP produktionssidan	A01-F43 varuproducenter	Referensår
	BNP produktionssidan	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri	Referensår
	BNP produktionssidan	C10-C33 tillverkningsindustrin	Referensår
	BNP produktionssidan	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet	Referensår
	BNP produktionssidan	G45-S96 Tjänsteproducenter	Referensår
	Hushållens konsumtion	06 Hälsa- och sjukvård	Löpande
	Fasta bruttoinvesteringar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	R90-T98 personliga och kulturella tjänster	Referensår
	Antal sysselsatta	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet	-
Kvartal 4 2015	Fasta bruttoinvesteringar	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	C10-C33 tillverkningsindustrin	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	A01-F43 varuproducenter	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	1.4 Immateriella tillgångar	Ref. och löpande
	Arbetade timmar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet	-
Kvartal 1 2016	Antal sysselsatta	O84-Q88 Utb. Vård och sociala tjänster	-
Kvartal 2 2016	Hushållens konsumtion	Hushållens konsumtion i Utlandet	Löpande
	Arbetade timmar	Offentliga myndigheter	-
	Arbetade timmar	Kommunala myndigheter	-
Kvartal 3 2016	Fasta bruttoinvesteringar	B05-C33 gruvor, mineralutvinnings- och tillverkningsindustri	Referensår
	Fasta bruttoinvesteringar	C10-C33 tillverkningsindustrin	Referensår
Kvartal 4 2016	Hushållens konsumtion	11 Restauranger, cafeer, hotell m.m.	Löpande
Kvartal 3 2017	Fasta bruttoinvesteringar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet	Referensår
Kvartal 4 2017	Fasta bruttoinvesteringar	J58-J63 informations- och kommunikationsverksamhet	Referensår
Kvartal 2 2018	Hushållens konsumtion	07 Transporter	Löpande
	Hushållens konsumtion	1110 Varaktiga varor	Referensår
Kvartal 3 2018	Fasta bruttoinvesteringar	Transporter	Löpande

För mer information om extremvärden i säsongrensningen se BNP-kvartal 2009:1, sid 26, <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Publiceringskalender/Visa-detaljrad-information/?publobjid=9171>

Revideringar

Revideringar av BNP 2017

Enligt normal revideringspolicy har ett förbättrat underlag för beräkningarna av offentlig verksamhet tagits in i beräkningarna till detta publiceringstillfälle. Det avser i första hand underlagen för de så kallade volymindikatorerna för beräkningarna av produktionen av individuella offentliga tjänster. BNP-nivån för 2017 har reviderats ned med 0,4 miljarder i föregående års prisnivå och med 0,1 miljarder i löpande priser. BNP-utvecklingen förblev 2,1 procent.

De offentliga konsumtionsutgifterna har reviderats ned med 0,2 miljarder kronor i föregående års priser och med 0,6 miljarder i löpande priser.

Införandet av volymindikatorer för sjukvård har medfört att både produktionen och konsumtionen i landstingskommunala myndigheter sänks för 2017. I föregående års prisnivå revideras den landstingskommunala konsumtionen ned med 2,3 miljarder kronor för helåret.

Den primärkommunala konsumtionen har höjts med 0,7 miljarder som en konsekvens av nya volymindikatorer ersätter årsprognoser samt reviderade uppgifter för sociala naturaförmåner.

De statliga konsumtions- och produktionsuppgifterna har reviderats upp med 1,9 respektive 2,5 miljarder i föregående års priser till följd av att faktisk ändamålsfördelning ersätter gammal fördelning som baserades på 2016-års fördelning.

De offentliga investeringarna har reviderats ned med 0,7 miljarder.

Nedrevideringen förklarades dels av nya uppgifter från räkenskapsammandraget för primärkommuner samt ny information för statens investeringar, dels av en upprättning av momsuppgifter. Nedrevideringen motverkades av att ett nytt underlag avseende forskning och utveckling (FoU) producerad för egen användning från undersökningen FoU inom offentlig sektor 2017 införts i denna beräkningsomgång och som medförde en höjning av statens investeringar i FoU.

Revideringar i den offentliga verksamheten ledde också till en upprevidering av hushållskonsumtion av offentliga patientavgifter för vård med 0,2 miljarder i både föregående års priser och löpande priser. Produktskatter reviderades ned med 0,4 miljarder i både löpande och föregående årspriser till följd av nytt underlag från ESV. Till sist reviderades lagerinvesteringar och export av tjänster på grund av det nya avstämningsläget mellan BNP från produktions- och användningssidan. Export av tjänster reviderades ned med 0,2 och 0,3 miljarder i föregående års respektive löpande priser. Lagerinvesteringar nedreviderades i sin tur med 0,5 miljarder i löpande priser och förblev oförändrade i föregående års priser.

Revideringar av BNP 2018

Revideringar av första kvartalet 2018

BNP för första kvartalet är uppreviderad med 0,6 procentenheter jämfört med publiceringen i september och visar att BNP ökade med 2,9 procent.

Innan den slutliga avstämningen genomfördes visade både produktions- och användningssidan en starkare utveckling än BNP som publicerades i september. Det nya avstämningsläget mellan produktionen och användningen ledde till att näringslivets förädlingsvärde uppreviderades med 0,3 procentenheter. Förutom denna revidering höjdes förädlingsvärdet i tjänstebranschen till följd av ett nytt

underlag inkommit som förbättrar branschuppdeleningen i beräkningen av branscher inom informations- och kommunikationsverksamhet. Nya uppgifter från Investeringsenkäten avseende investeringar i övriga byggnader och anläggningar medförde en upprevidering av förädlingsvärdet i byggproducenter. Även en bedömning i fastighetsförvaltning som inneburit en omfördelning av förädlingsvärdet mellan kvartal har bidragit till upprevideringen det första kvartalet.

På användningssidan var det framför allt revideringar i fasta bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar som förklarade BNP-höjningen. Fasta bruttoinvesteringar uppreviderades som en konsekvens av att nytt underlag från Investeringsenkäten har använts vid denna beräkning. Det nya underlaget ledde som nämnts ovan till en upprevidering av investeringar i övriga byggnader och anläggningar. Nya uppgifter i modellen som används för att beräkna investeringar i programvara bidrog också till upprevideringen av fasta bruttoinvesteringar.

En upprättning i beräkningen av lagerinvesteringar står bakom upprevideringen av denna post.

De offentliga konsumtionsuppgifterna höll emot upprevideringen från användningssidan och sänktes med 0,4 procentenheter jämfört med publicerade uppgifter i september. En ny COFOG-fördelning för 2017 påverkar utvecklingen av statens konsumtionsutgifter, dels på grund av att baserna förändras men också när produktionen flyttas mellan individuella och kollektiva COFOG. Denna ändring tillsammans med nya uppgifter avseende insatsförbrukning sänkte den offentliga konsumtionen för staten med 0,7 procentenheter. Den offentliga konsumtionen för landstingen reviderades ner med 0,8 procentenheter medan primärkommunal konsumtionsutveckling förblev oförändrad.

Exportnettot reviderades ner med 0,5 miljarder i föregående årspriser. Det nya avstämningsläget mellan BNP från produktions- och användningssidan ledde till att exporten sänktes med 1 miljard i föregående årspriser samtidigt som ett nytt underlag från undersökning Utrikeshandel med varor medförde en mindre nedrevidering av importen.

Revideringar av andra kvartalet 2018

BNP det andra kvartalet 2018 visade en volymutveckling på 3,2 procent vilket är en upprevidering med 0,2 procentenheter jämfört med publicerad BNP i september. Grundstatistiken resulterade i att både produktionssidan och användningssidan har reviderats upp ungefär lika mycket vilket innebär att diskrepansen mellan de två sidorna innan avstämningen förblev relativt oförändrad jämfört med avstämningsläget i september.

I likhet med kvartal 1 bidrar nytt underlag avseende produktionen i telekommunikation och informationsbranscher samt nya uppgifter från Investeringsenkäten om investeringar i övriga byggnader och anläggningar att näringslivets förädlingsvärde har reviderats upp. En bedömning avseende kvartalsomfördelningen i fastighetsförvaltning har dock sänkt förädlingsvärdet med 0,6 miljarder i föregående årspriser och har därmed motverkat upprevideringen i näringslivets förädlingsvärde.

Offentliga myndigheters förädlingsvärde har höjts med 0,5 procentenheter jämfört med publiceringen i september. En ny COFOG-fördelning samt flytten mellan individuella ändamål för 2017 har lett till att statens förädlingsvärde har uppreviderats med 0,9 procentenheter. Landstingskommunal produktion och förädlingsvärde höjdes till följd av att basår 2017 har reviderats ner vilket slår på prognosmodellen av volymutvecklingen detta år.

Inkommen information från ESV medförde en upprevidering av produktskatter med 1,6 miljarder i föregående årspriser.

BNP från användningssidan har reviderats upp med 2,6 miljarder i föregående årspriser. Det är framför allt fasta bruttoinvesteringar och tjänsteexporten som förklarar revideringen. Nya uppgifter från Investeringsenkäten höjde investeringar i övriga byggnader och anläggningar och sänkte investeringar i maskiner och inventarier. Nytt underlag som används i beräkningen av programvaruinvesteringar bidrog till ökningen. Totalt har fasta bruttoinvesteringar uppreviderats med 2,8 miljarder.

Offentliga konsumtionsutgifter har reviderats upp med 0,3 procentenheter. Utvecklingen för statens konsumtions uppgifter har höjts som en konsekvens av att både produktionen har uppreviderats och att ett nytt underlag för försäljning visar en lägre utveckling jämfört med publiceringen i september. Den uppreviderade produktionen för Landstingen ledder också till höjd konsumtion vilket dock har dämpats i och med nya uppgifter för sociala naturaförmåner samt egenproducerade tillgångar.

Exportnettot reviderades ner med 1,3 miljarder i föregående årspriser. Revideringen beror framför allt på en upprättning av prisindex för deflatering av tjänstehandel.

Vid den ordinarie beräkningen av tredje kvartalet tas nya och reviderade statistikuppgifter in på alla områden för både första och andra kvartalet 2018. I tabellen nedan redovisas de revideringar som skett vid de olika beräkningstillfällena i år. Tabellen visar hur användningssidans komponenter bidragit till BNP-utvecklingen vid de olika beräkningstillfällena. Jämfört med publiceringen i september så är BNP-utvecklingen uppreviderad med 0,6 procentenheter första kvartalet och har reviderats upp med 0,2 procentenheter andra kvartalet.

BNP-bidrag kvartal 1-2 2018 vid olika publiceringstidpunkter, faktiska tal

	Publicering Tillfälle	Hushållens konsumtion	Offentlig konsumtion	Fasta brutto- investeringar	Lager	Exportnetto	BNP
Kv1	18-maj	1	0	1,6	0	0,2	2,8
Kv 1	18-jul	1	0	1,6	0	0,2	2,8
Kv 1	18-sep	0,9	0,1	1,4	-0,1	0	2,3
Kv 1	18-nov	0,9	0	1,8	0,2	0	2,9
Kv 2	18-jul	1,3	0,3	1,3	0,5	0,3	3,8
Kv 2	18-sep	1,2	0,5	1,1	0,6	-0,4	3
Kv 2	18-nov	1,2	0,6	1,4	0,5	-0,5	3,2

Tidsserie BNP-revideringar

I tabellen nedan redovisas BNP-utvecklingen vid respektive beräkningstillfälle för de olika kvartalen.

Publicerad faktisk volymutveckling för BNP vid olika beräkningstillfällen, första kvartalet 2016 till tredje kvartalet 2018

År	Beräkning s- tidpunkt	Kvartal			
		Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
2016	2016 maj	3,7			
	2016 jul	3,7	4,1		
	2016 sept	3,7	4,4		
	2016 nov	3,7	4,6	2,8	
	2017 feb	3,5	4,5	2,4	2,8
	2017 maj	3,4	4,2	2,6	2,5
	2017 juli	3,4	4,2	2,6	2,5
	2017 sep	3,5	4,6	2,7	2,4
	2017 nov	3,5	4,6	2,6	2,3
	2018 feb	3,5	4,6	2,6	2,3
	2018 maj	3,4	4,4	2,7	2,4
	2018 juli	3,4	4,5	2,7	2,3
	2018 sep	3,0	3,9	1,9	1,8
	2018 nov	3,0	3,9	1,9	1,8
2017	2017 maj	3,6			
	2017 jul	3,6	2,6		
	2017 sep	3,6	1,6		
	2017 nov	3,3	1,2	2,5	
	2018 feb	3,2	1,1	2,5	2,8
	2018 maj	3,3	1,2	2,2	2,5
	2018 juli	3,3	1,2	2,2	2,5
	2018 sep	3,0	1,2	2,1	2,2
	2018 nov	2,9	1,2	2,1	2,2
	2018	2018 maj	2,8		
2018 juli		2,8	3,8		
2018 sep		2,3	3,0		
2018 nov		2,9	3,2	1,6	